

POWSTANIE STYCZNIOWE

zagadki historyczne

START

Macie w rękach książkę pełną zagadek historycznych związanych z Powstaniem Styczniowym. Przez ten trudny, ale bardzo ciekawy fragment naszej historii poprowadzą Was rówieśnicy – Helena, Julia, Józek i Stefan. 160 lat temu – w 1863 r. moglibyście spotkać się z nimi w szkolnej klasie, na podwórku czy na spacerze.

Zapraszają Was do swojego świata – po wykonaniu zadań dowiedziecie się, dlaczego Polacy walczyli o niepodległość, poszerzycie swoją wiedzę o Powstaniu Styczniowym i poznacie wiele ciekawostek z nim związanych. Czym było tajne państwo, jak wyglądał herb powstańczy, co znajdowało się w obozowisku powstańczym, jak ubierali się powstańcy, co jedli i kim byli? Aby znaleźć odpowiedzi na te pytania, rozwiążcie łamigłówki, zagrajcie w gry i odszukajcie ukryte znaczenia.

Po wykonaniu wszystkich zadań zajrzyjcie na ostatnią stronę okładki, znajdziecie tam informacje o tym, jak potoczyły się losy Waszych rówieśników.

Powodzenia!

rozbiory

W 1795 r. Polska zniknęła z mapy Europy. Rosja, Prusy i Austria dokonały rozbiorów i podzieliły jej ziemie między siebie. Ziemie, które Polska utraciła, nazywamy zaborami.

Pokoloruj mapę zgodnie z instrukcją poniżej, a przekonasz się, w jakim zaborze w 1795 r. były Warszawa, Kraków i Poznań.

I
Rozbiór
Polski

Powstanie
Kościuszkowskie

Księstwo Warszawskie -
Polacy walczą razem z Napoleonem

1772

1793

1794

1795

1797

1807

1815

1830-1831

1863-1864

II
Rozbiór
Polski

III
Rozbiór
Polski

Legiony Polskie
we Włoszech

Powstanie
Królestwa
Polskiego

Powstanie
Listopadowe

Powstanie
Styczniowe

życie codzienne

Popatrz uważnie na obrazek przedstawiający fragment miasta i wskaż szczegóły świadczące o tym, że znajduje się ono w zaborze rosyjskim.

miasto

Tuż przed wybuchem Powstania Styczniowego Warszawa, znajdująca się od 1815 r. w zaborze rosyjskim, była świadkiem wielu wydarzeń. Ich ślad został uwieczniony na fotografiach. Cztery siostry Heurichówny: Helena, Julia, Teodora i Emilia, pracowały w zakładzie fotograficznym Karola Beyera. Ich mama, Emilia była zaangażowana w działalność konspiracyjną. W ich mieszkaniu przechowywano pieczęcie powstańcze! Siostry wywoływały zdjęcia, być może nawet te, które widzisz poniżej.

Przyjrzyj się fotografiom i porównaj je. Zastanów się i napisz, o czym mówią charakterystyczne elementy na zdjęciach.

siostry
Heurichówny
z mamą

moda

Obejrzyj uważnie fotografie różnych postaci z XIX wieku. Zwróć uwagę, jak są ubrane. Spróbuj dopasować poniższe słowa do zaznaczonych miejsc na fotografiach.

CYLINDER, MUNDUREK, KONFEDERATKA, KRYNOLINA, KAPELUSZ, TRZEWIKI

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
KAROLA BEYERA
Krakowskie Przedmieście № 389
w WARSZAWIE.

biżuteria

W roku 1861 wojsko rosyjskie brutalnie rozpędziło manifestacje patriotyczne. Po tych wydarzeniach kobiety na znak żałoby narodowej zmieniły swój ubiór i zaczęły nosić biżuterię patriotyczną. Czy wiesz, który z kolorów symbolizuje żałobę?

Przyjrzyj się biżuterii narodowej. Jakie symbole widzisz? Co mogą one oznaczać?

Masz do wyboru: **państwo polskie, niewola, nadzieja, wiara, miłość do ojczyzny, więzienie, żałoba.**

KOLOR CZARNY

ORZEŁ

ŁAŃCUCH

KOTWICA

KRZYŻ

SERCE

KLÓDKA

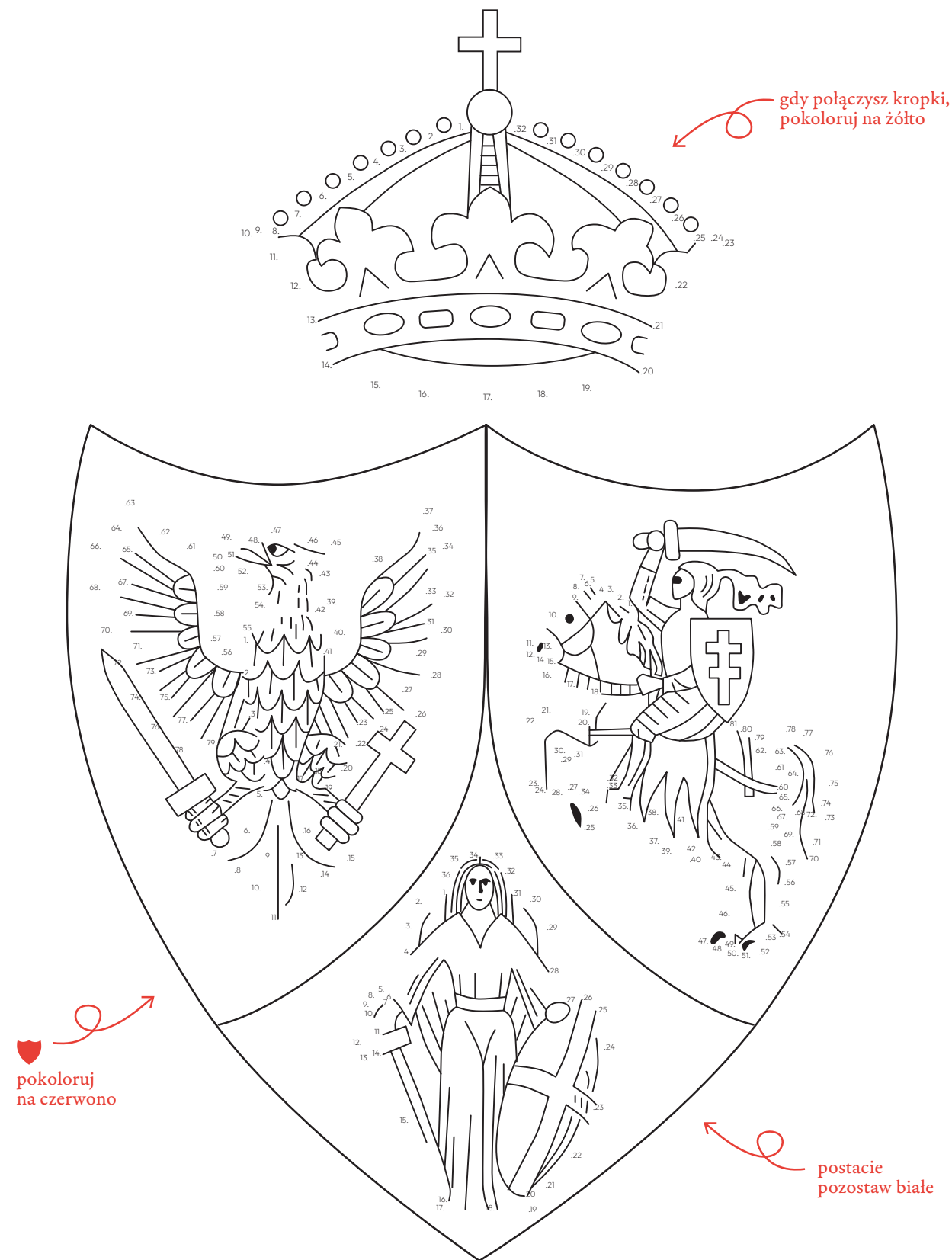
suknia żałobna

Wiesz już, jaki kolor symbolizuje żałobę. Pokoloruj sukienkę kobiety na portrecie. Zanim jednak zaczniesz, dorysuj jej wybraną przez Ciebie biżuterię. Ta pani na obrazie to Julia z Hoeggenstallerów Simmlerowa, żona malarza Józefa Simmlera. Ze wspomnień wnuka Simmlerów wynika, że obraz pierwotnie wyglądał inaczej. Pani Julia sportretowana była w jasnym stroju, z harfą. Obraz ten możesz zobaczyć w Muzeum Narodowym w Warszawie.

herb

Na tarczy herbowej znajdują się ukryte symbole trzech narodów. Orzeł jako pradawny symbol Polski, Pogoń, czyli jeździec na koniu, jako symbol Litwy i Archanioł Michał jako symbol Rusi, czyli dzisiejszej Ukrainy. Połącz kropki zgodnie z kolejnością numerków, a zobaczysz herb, który był symbolem powstania. Pokoloruj obraz.

10

Rząd Narodowy.

Nikezemy rząd najezdniczy rozwieściłony oporem męczonj przezeń ofiary, postanowił zadać jej cios stanowczy — porwać kilkadziesiąt tysięcy najdzielniejszych, najgorliwszych jej obrońców, oblec w mienawistny mundur moskiewski i pogań tysiące mil na wieczną nędzę i zatrącenie. Polska nie chce, nie może poddać się bezpompnie temu sromotnemu gwałtowi pod karą hańby przed potomnością powinna stawić energiczny opór. Zastępy młodzieży walecznej, młodzieży poświęconej, ozwione gorącą miłością Ojczyzny, niezachwianą wiarą w sprawiedliwość i pomoc Boga, poprzysięgły zrucić przekłete jarzmo lub zginąć. Za nią wiec Narodzie Polski, za nią! Po straszliwej hańbie niewoli, po niepojętych męczarniach — isku, Centralny Narodowy Komitet obecnie jedyny, legalny Rząd Twój Narodowy, wzywa Cię na pole walki już ostatniej, na pole chwwały i zwycięstwa, które Ci da i przez imię Boga na Niebie dać przysięga, bo wie, że Ty, który wczoraj byłś pokutnikiem i mściwielem, jutro musisz być i będziesz bohaterem i olbrzymem. Tak, Ty wolność Twoją, niepodległość Twoją, zdobędziesz wielkością takiego męstwa, świętością takich ofiar, jakich Lud zaden nie zapisł jeszcze na dziejowych kartach swoich. Powstającej Ojczyźnie Twojej daj bez zalu, słabości i wahania wszystką krew, życie i mienie, jakich od Ciebie zapotrzebuje. W zamian K. C. N. przyrzeka Ci, że siły dzielności Twój nie zmarnieją, poświęcenia nie będą stracone, bo ster, który unijne, siłą dzierzyć będzie ręką. Złamie wszystkie przeszkody, zrotraci wszelkie zapory, a każdą nieprzychylność dla świętej sprawy, nawet brak gorliwości, ścigać i karać będzie przed surowym, choć sprawiedliwym trybunałem obrażonej Ojczyzny. W pierwszym zaraz dniu jawnego wystąpienia, w pierwszej chwili rozpoczęcia świętej walki, K. C. N. ogłasza wszystkim synów Polski, bez różnicy wiar i rodu, pochodzenia i stanu, wolności i również Obywatelsmi kraju. Ziemia, którą Lud rolniczy posiadał dotąd na prawach czynszu lub pańszczyzny, staje się od tej chwili bezwarunkową jego własnością, dziedzictwem wiecznym. Właściciele poszkodowani, wynagrodzeni będą z ogólnych funduszy Państwa. Wszyscy zaś kornicy i wyrobnicy, wstępujący w szeregi obrońców kraju, lub w razie zaszczytnej śmierci na polu chwały, rodziny ich otrzymają z dóbr Narodowych dział obronionej od wrogów ziemi. Do broni więc, Narodzie Polski, Litwy i Rusi, do broni! bo godzina wspólnego wyzwolenia już wybiła, stary miecz nasz wydobyt, święty sztandar Orła, Pogoni i Archaniola rozwinięty.

A teraz odzywamy się do Ciebie Narodzie Moskiewski! tradycyjnym hasłem naszym jest wolność i braterstwo Ludów, dla tego też przebaczymy Ci nawet mord naszej Ojczyzny, nawet krew Pragi i Oszmynie, gwałty ulic Warszawy i tortury lochów Cyta-delli. Przebaczymy Ci, bo i Ty jesteś niedziś mordowany, smutny i umęczony, trupy dzieci Twoich kołyszają się na szubienicach carskich, prorocy Twój marzną na śniegach Sybiru. Ale jeżeli w tej stanowczej godzinie nie uczujesz w sobie zgryzoty za przesz-łość, świętszych pragnień dla przyszłości, jeżeli w zapasach z nami dasz poparcie tyra-nowi, który zabija nas a depeze po Tobie—biada Ci! bo w obliczu Boga i świata ca-dego, przeklniemy Cię na hańbę wiecznego poddaństwa i mękę wiecznej niewoli, i wy-wiezniemy na straszny bój zagłady, bój ostatni Europejskiej Cywilizacyi z dzikim bar-barzyństwem Azji.

Warszawa, dnia 22 Stycznia 1863 r.

Za zgodność z oryginałem rzeczy Litewski Komitet, jako Prowincjonalny Rząd tymczasowy na Litwie i Białorusi.

konspiracja

W domu Heurichów schronienie i pomoc znajdowały osoby zaangażowane w działalność konspiracyjną. Przeczytaj fragment wspomnień i znajdź w wykreślance wyrazy związane z tym tekstem.

Do domu [Heurichów] przychodzili ludzie zmęczeni, głodni, często obdarci, niepewni, czy jutro jeszcze będą mogli nazywać się wolnymi, a każdy znalazł **opiekę i pomoc** i czuł się bezpiecznym. Tych, którzy obawiali się nocować w swoim mieszkaniu lub mieszkania wcale nie mieli, trzeba było lokować gdzieś bezpiecznie. Kogo poszukiwano, musiał być wyprawionym z miasta chwilowo lub wyprawionym **zagranicę**. Ułatwienia pod tym względem były duże. Były **blankiety** paszportowe, klucze od wielu mieszkań pustych, w których były ubrania, gdy się kto przebrać musiał. Były co dzień konie, powóz lub wóz na żądanie. [...]

Emilia Heurichowa i Teodora z Heurichów Kiślańska, Wspomnienia matki i córki z powstania, Polona

Dodatkowo odszukaj słowa związane z działalnością tajnego państwa:
KURIERZY, PIECZĘĆ, SĄD, PODATKI, WOLNOŚĆ

B	L	A	N	K	I	E	T	Y	Ż	Y	P	U	O
H	M	L	O	I	U	Y	T	D	R	F	I	E	W
G	W	F	R	D	S	A	S	O	Z	B	E	N	Ś
Ł	O	L	N	K	M	H	Ć	P	Ę	N	C	B	Ą
D	L	R	P	U	W	Ż	D	I	P	A	Z	Z	G
V	N	Ą	L	R	E	W	B	E	C	L	Ę	P	A
C	O	Q	G	I	D	P	Ł	K	S	H	Ć	K	Ż
D	Ś	T	E	E	C	H	A	A	Z	P	Ł	P	G
H	Ć	H	B	R	Ś	W	D	B	H	U	Z	O	H
J	Ę	K	S	Z	Ż	D	F	P	B	D	S	M	C
S	Ą	D	Ł	Y	L	B	N	M	F	Ł	Ż	O	K
E	R	P	O	D	A	T	K	I	W	M	Ą	C	D
H	G	E	Ż	E	Ó	B	A	F	N	A	D	A	L
J	H	J	W	F	K	K	D	S	M	G	B	S	T
U	Z	A	G	R	A	N	I	C	A	Ż	C	A	P
S	W	A	B	Ł	F	A	Ż	B	A	P	M	O	W

Helena Heurichówna

pieniądze

Wartość obligacji Rządu Narodowego opiewała na 40 zł polskich. Polska waluta w 1863 r. była zakazana przez zaborcę, ale w obiegu znajdowały się jeszcze monety z czasów autonomii Królestwa Polskiego oraz nominowane w walucie polskiej i rosyjskiej.

Skoro:
10 złotych = 1 ½ rubla
1 złoty = 15 kopiejek
Oblicz:

- 1. Ile kopiejek kosztuje obligacja Rządu Narodowego?
- 2. Ile obligacji można byłoby kupić za 18 rubli?
- 3. Skoro 1 złoto 15 kopiejek, a 10 złotych to 1 ½ rubla to ile kopiejek składało się na jednego rubla

obozowisko

Przeczytaj fragment wspomnień:

Pod wzgórzem okrytym jodłowym lasem leżała niewielka dolina, a **strzegły ją z trzech stron sosny i brzozy**. [...] Nad nią na wzgórzu wznosił się **krzyż ciosany na mogile** [...]. A wszędzie po lesie stoją **szałas**y w rzędy z dachem ułożonym z kory, a bokami wyplecionymi z jedliny. A przed szałasami **ogniska** i ponad nimi wiszą **kociołki**, z których po zgotowaniu jemy kaszę. W bok od szałasów mamy **wozy i arsenał, i kuźnię** i rymarzy i nieco dalej **jamy gotowe** dla ukrycia rzeczy.

Na podstawie tekstu narysuj, jak wyobrażasz sobie obóz powstańców. W Twojej pracy nie może zabraknąć zaznaczonych w tekście rzeczy.

misja

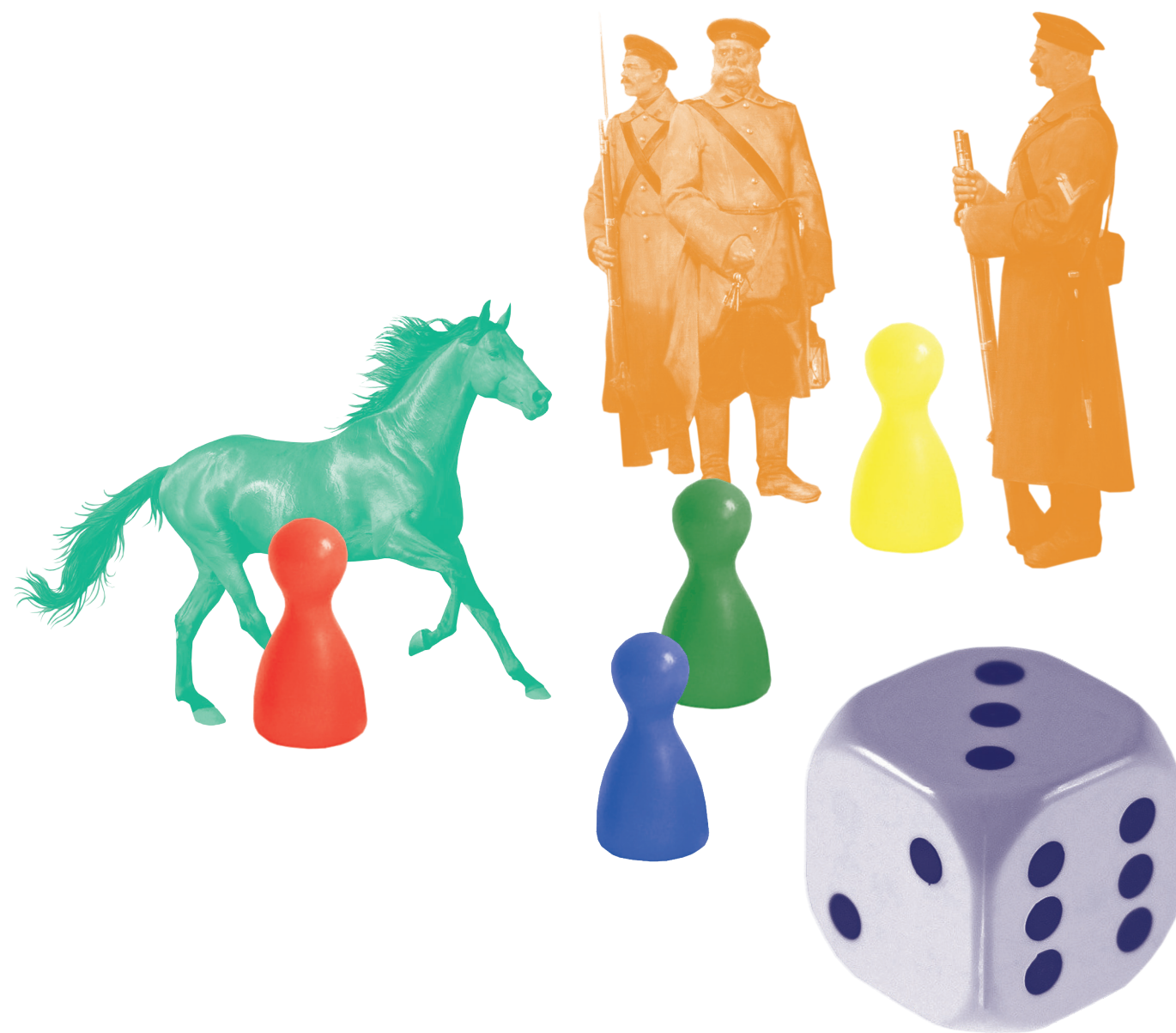
GRA PLANSZOWA

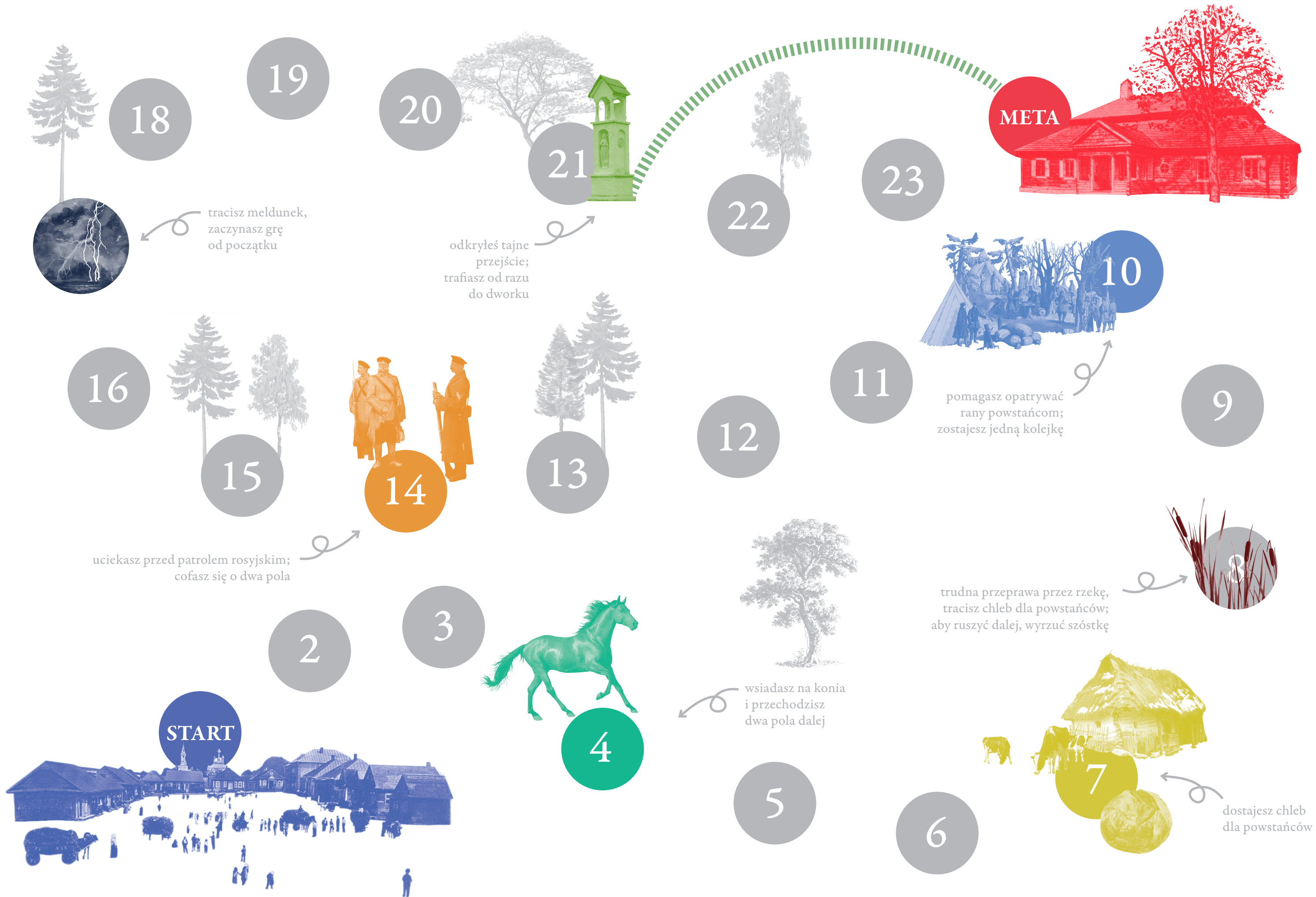
Zostań powstańcem, który otrzymał zadanie dostarczenia meldunku z miasteczka do szlacheckiego dworku. Mieści się tam dowództwo oddziału powstańczego. Po drodze czekają Cię przygody.

W grę może grać kilka osób. Potrzebne są pionki i zwykła kostka do gry. Każdy gracz przesuwa się o tyle pól na planszy, ile oczek wyrzuci kostką do gry. Uwaga! Postój na niektórych polach specjalnych może zmienić przebieg gry. Czytaj uważnie polecenia.

Wygrywa gracz, który pierwszy pokona całą trasę i odda meldunek we dworze.

Powodzenia!

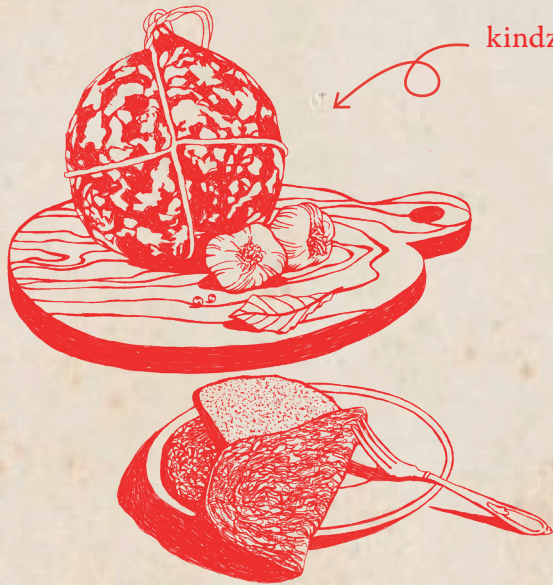

wielokulturowość

W Powstaniu Styczniowym brali udział także Litwini, Białorusini, Ukraińcy – wtedy nazywani Rusinami, Żydzi i Tatarzy.

Połącz linią symbole z nazwami narodowości.

kindziuk

soroczka

menora

buńczuk

UKRAIŃCY

LITWINI

TATARZY

ŻYDZI

oddział

Przeczytaj fragment wspomnień Stefana Brykczyńskiego.

Na przodzie jechała **szpica**, dwóch **kawalerzystów** w popielatych ułankach, w rogatywkach czerwonych z białym barankiem i białem piórkiem, na tęgich koniach, przy pałaszach, z pistoletami. [...] O paręset kroków za szpicą – **awangarda**, kilkadziesiąt koni, także ułanów, jak ci dwaj na szpicy, szerokie białe szablice [...] – Nasi! Nasi! Konni, zbrojni. Znowu paręset kroków za awangardą idą **strzelcy**; popielate bluzy, karabinki krótkie. [...] Za nimi szli **kosynierzy**, potem znów strzelcy, w dubeltówki i pojedynki uzbrojeni, potem **ochotnicy**, którzy dopiero jutro mieli broń otrzymać i do których przyłączyliśmy się. Dalej szły **furgony** z bronią i amunicją, a z tyłu **ariegarda** z piechoty i kawalerii złożona.

W wykreślance znajdź zaznaczone wyrazy (szukaj mianownika zaznaczonych wyrazów).

T	Y	I	W	F	Y	G	U	S	L	N	U	F	T	C	F	H	K	J	U	G
P	I	J	G	T	I	B	F	R	F	R	C	U	H	C	M	C	J	R	Z	J
L	K	A	W	M	U	C	C	A	S	R	C	R	M	E	P	K	K	K	O	Ś
I	R	N	S	P	L	G	J	O	N	O	Y	G	P	E	F	J	G	N	U	A
O	Z	Z	B	W	F	T	J	K	A	D	G	O	W	K	E	N	D	Y	W	F
U	B	N	P	Z	C	B	Y	H	A	W	A	N	G	A	R	D	A	T	U	L
J	L	U	K	S	L	G	K	K	H	U	E	H	N	W	B	C	U	B	I	M
N	M	J	N	K	B	R	O	G	A	T	Y	W	K	A	R	Y	U	Z	Y	B
P	E	Z	C	E	U	I	C	O	D	Y	T	A	R	L	F	P	W	T	I	C
H	A	D	Z	N	F	R	H	I	K	Z	N	F	F	E	N	U	A	K	P	Y
A	C	I	J	L	U	R	O	S	E	W	I	W	C	R	L	C	R	E	Z	T
O	B	E	M	W	L	O	T	A	I	U	N	B	G	Z	O	N	I	P	W	O
F	J	N	S	Z	P	R	N	O	E	I	K	O	S	Y	N	I	E	R	Z	Y
W	Y	L	Z	B	C	O	I	A	T	H	C	H	F	S	W	O	R	Y	R	S
F	W	F	J	J	I	J	C	N	C	O	M	S	I	T	H	D	G	O	H	U
S	T	R	Z	E	L	C	Y	F	O	N	T	G	D	A	J	P	A	Z	S	D
Z	D	P	F	M	L	N	C	C	B	U	C	F	N	I	O	E	R	I	A	M
P	T	P	U	L	I	M	R	T	G	O	Y	U	H	F	H	M	D	N	C	F
I	G	J	Y	S	C	T	E	T	J	J	H	N	T	D	M	W	A	J	F	I
C	J	K	L	A	E	S	F	D	Z	R	I	H	Z	J	G	W	H	G	L	N
A	H	O	Y	G	E	Y	M	N	Y	M	M	P	I	A	T	P	T	B	T	M

powstaniec

Na podstawie tekstu spróbuj dopasować znaczenie do słowa.

SZPICA

INACZEJ STRAŻ TYLNA

AWANGARDA

ODDZIAŁ, KTÓRY ROZPOZNAJE I SPRAWDZA DROGĘ

KOSYNIERZY

POLSKA CZAPKA NARODOWA I WOJSKOWA

ARIERGARDA

ŻOŁNIERZE UZBROJENI W KOSY BOJOWE

ROGATYWKĄ

ODDZIAŁ MASZERUJĄCY PRZED DRUŻYNĄ; UBEZPIECZA PRZEJŚCIE

Dopasuj nazwy elementów ubioru do sylwetki: **koszula, pas, buty, konfederatka, szarawary, sukmana.**

labirynt

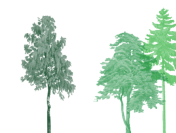
Na wysoki stawali chłopcy do usług starszych, biegali z listami lub ustnymi raportami, nosili do cel politycznych więźniów rekwiizyta i bakalia, przemycając ukrytą korespondencję.

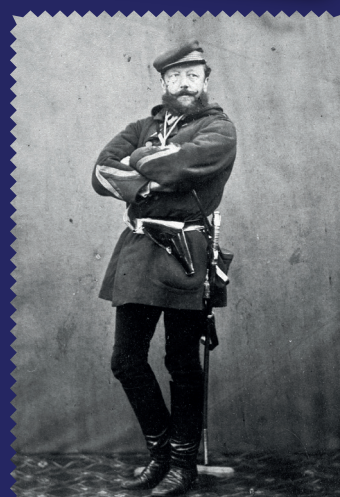
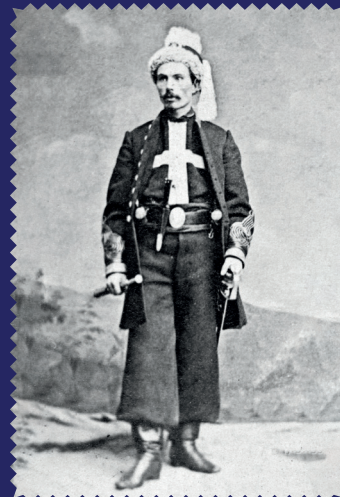
Józef Chołodecki, *Z minionej doby. Kilka wspomnień na tle zapisków prywatnych*, Polona

Wskaż Józskowi drogę, żeby mógł jak najszybciej dostarczyć ważną wiadomość od aresztowanego dowódcy do powstańczego oddziału.

kurier Józek Chołodecki

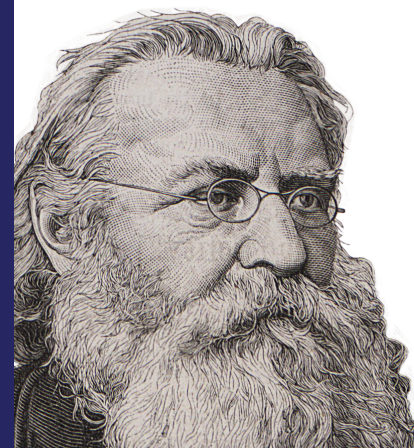

bohaterowie

Przed Tobą galeria bohaterów Powstania Styczniowego. Na podstawie podpowiedzi podpisz portrety odpowiednim imieniem i nazwiskiem:

Mężczyzna w charakterystycznych okularach był ostatnim przywódcą Powstania Styczniowego. Pod jego portretem znajdziesz osobę, która udzielała mu schronienia w swoim majątku, a później w swoich powieściach często poruszała temat Powstania Styczniowego. Po jej prawej stronie znajdziesz bliskiego współpracownika dyktatora, a po lewej samego dyktatora powstania. Tuż nad nim wisi portret duchownego z ręką na temblaku. W górnym rzędzie centralną postacią jest dowódca powstania na Żmudzi, a po jego lewej stronie komisarz Rządu Narodowego na Litwie. W tym rzędzie znajdziesz jeszcze osobę z charakterystycznym krzyżem na piersi. Tuż pod nią zawisł portret Michała Smoka, adiutanta jednego z dyktatorów.

- **Romuald Traugutt** – ostatni dyktator Powstania.
- **Konstanty Kalinowski** – działacz niepodległościowy, komisarz Rządu Narodowego na Litwie, zginął w Wilnie.
- **Zygmunt Sierakowski** – ps. „Dołęga” dowódca powstania na Żmudzi. Ranny dostał się do niewoli, zginął w Wilnie.
- **Francois de Rochebrune** – francuski wojskowy, założyciel oddziału żuawów śmierci, których charakterystycznym elementem umundurowania jest duży biały krzyż.
- **Ks. Stanisław Brzóska** – generał i naczelnny kapelan województwa podlaskiego. Organizator i dowódca oddziału złożonego z chłopów. Ostatni powstaniec na terenie Królestwa Polskiego.
- **Anna Pustowójtówna** – w wojsku powstańczym służyła pod męskim pseudonimem. Była adiutantem Langiewicza.
- **Marian Langiewicz** – naczelnik województwa krakowskiego, dyktator Powstania.
- **Eliza Orzeszkowa** – pisarka, autorka powieści *Nad Niemnem*, w której Powstanie Styczniowe jest jednym z głównych tematów.
- **Józef Hauke Bosak** – bliski współpracownik Traugutta, naczelnik oddziałów powstańczych województwa krakowskiego i sandomierskiego.

Nazywam się Karol Beyer
i jestem pierwszym fotografem Warszawy.

patrol

Obrazy dawniej ilustrowały ważne wydarzenia historyczne, nawet jeśli powstawały kilkadziesiąt lat po nich. Patrzysz na obraz Maksymiliana Gierymskiego pod tytułem *Patrol powstańczy*. Spróbuj dopisać w „dymkach” dialog między postaciami przedstawionymi na obrazie. Zanim zapiszesz, zastanów się, co mogło być tematem rozmowy żołnierzy na patrolu podczas powstania.

.....

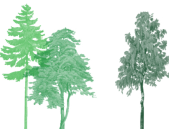
.....

.....

.....

M. Gierymski

szkoła

Pod zaborami dzieci w Królestwie Polskim w szkole lub u guwernera, czyli domowego nauczyciela, uczyły się języka rosyjskiego. Bronek Piętka chodził do gimnazjum w Łomży. Kiedy wybuchło powstanie, [tata, zabrał go do majątku na wieś, ale Bronek wrócił do szkoły po kilku miesiącach. Został już innych nauczycieli, a na lekcjach historii były inne tematy i więcej języka rosyjskiego.

Przepisz swoje imię po rosyjsku, używając cyrylicy.

.....
przetłumacz i przepisz po polsku nazwy z języka rosyjskiego **Варшава, дворец.**

Варшава

дворец

Poniżej w tabelce znajduje się alfabet rosyjski (litera, wymowa i polski odpowiednik).

А а	Б б	В в	Г г	Д д	Е е	Ё ё	Ж ж	З з	И и	Й й	К к	Л л	М м	Н н	О о
a	b	w	g	d	e	jo	ż	z	i	j	k	l	m	n	o
a	be	we	ge	de	je	jo	że	ze	i	i	ka	el	em	en	o

П п	Р р	С с	Т т	У у	Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ	Ы ы	Э э	Ю ю	Я я
p	r	s	t	u	f	ch	c	cz	sz	szcz	y	e	ju	ja
pe	er	es	te	u	ef	cha	ce	cze	sza	szcza	y	e	ju	ja

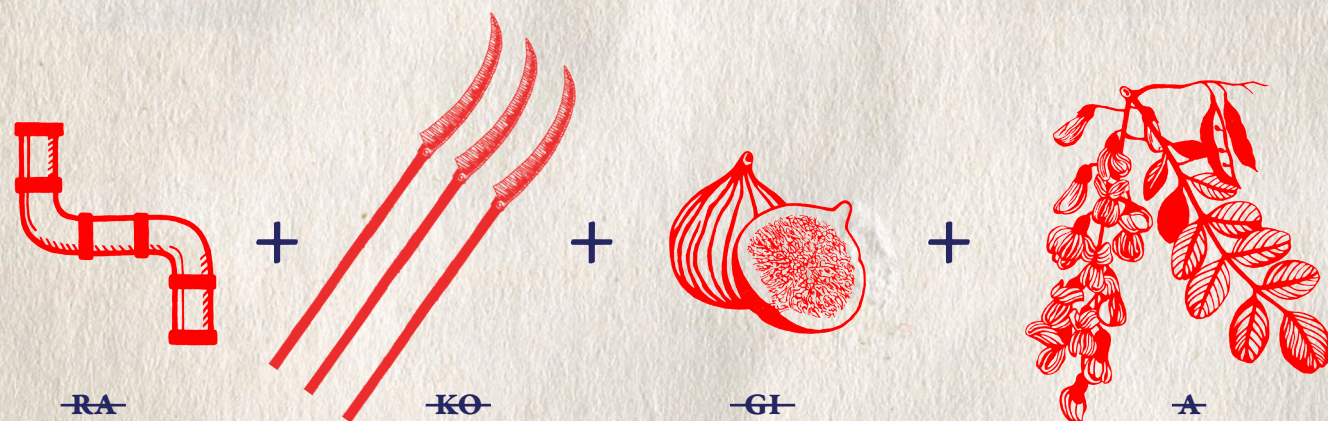

↖
cyrylica
– alfabet rosyjski

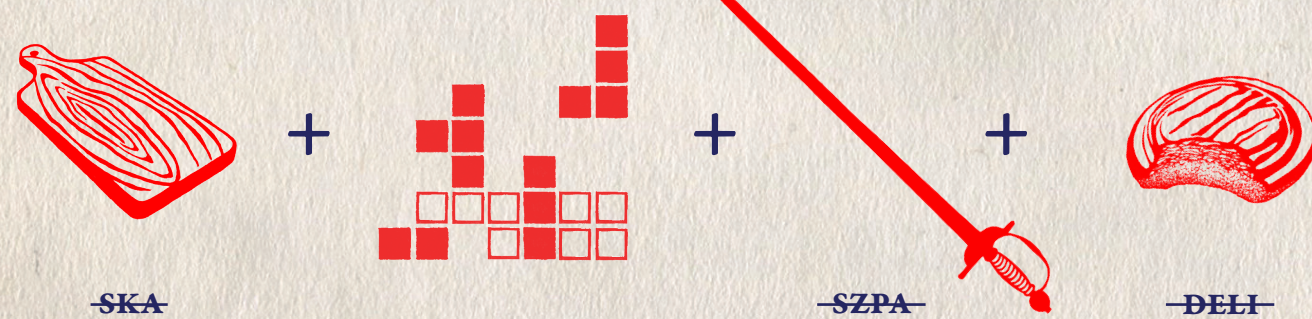

rusyfikacja

Po upadku Powstania Styczniowego Polaków dotknęły represje. Rozwiąż rebusy, a dowiesz się jakie:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

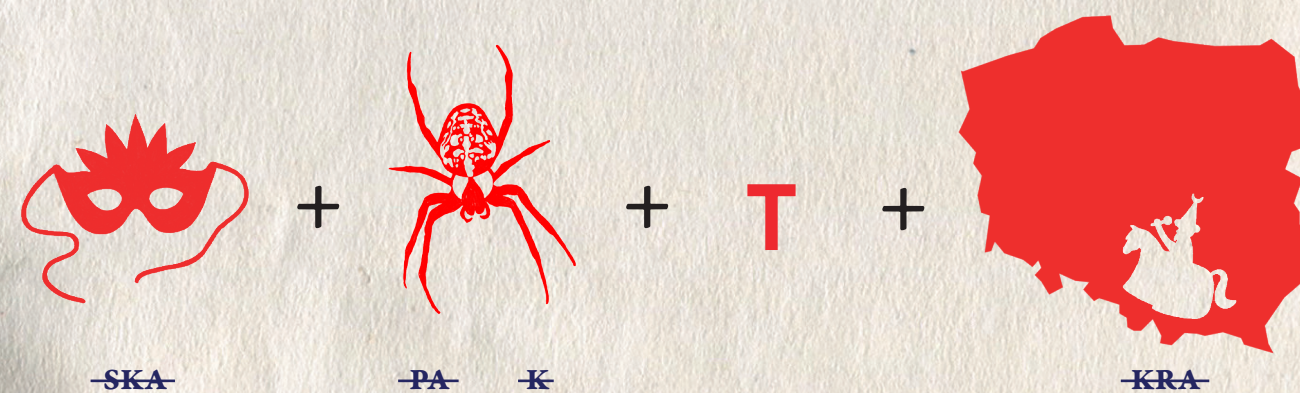
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

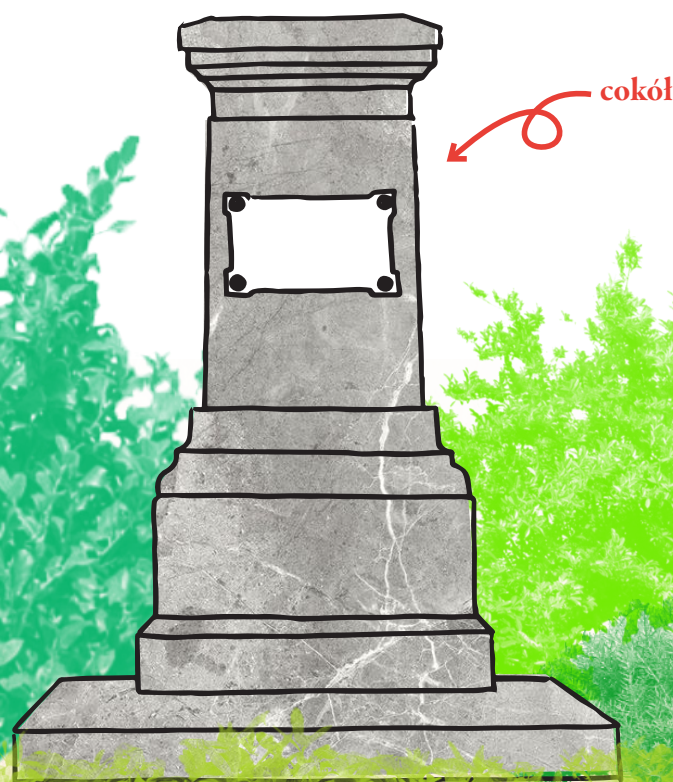

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

pomnik

Dokończ rysunek z cokołem. Narysuj pomnik poświęcony Powstaniu Styczniowemu. Zastanów się, co można umieścić na pomniku, aby pamięć o tym wydarzeniu przetrwała.

pamięć

Przyjrzyj się tablicom z nazwami ulic. Zaznacz te, które znasz ze swojej miejscowości.

ul. TRAUGUTTA

ul. Bohaterów Powstania Styczniowego

ul. Sybiraków

ul. LANGIEWICZA

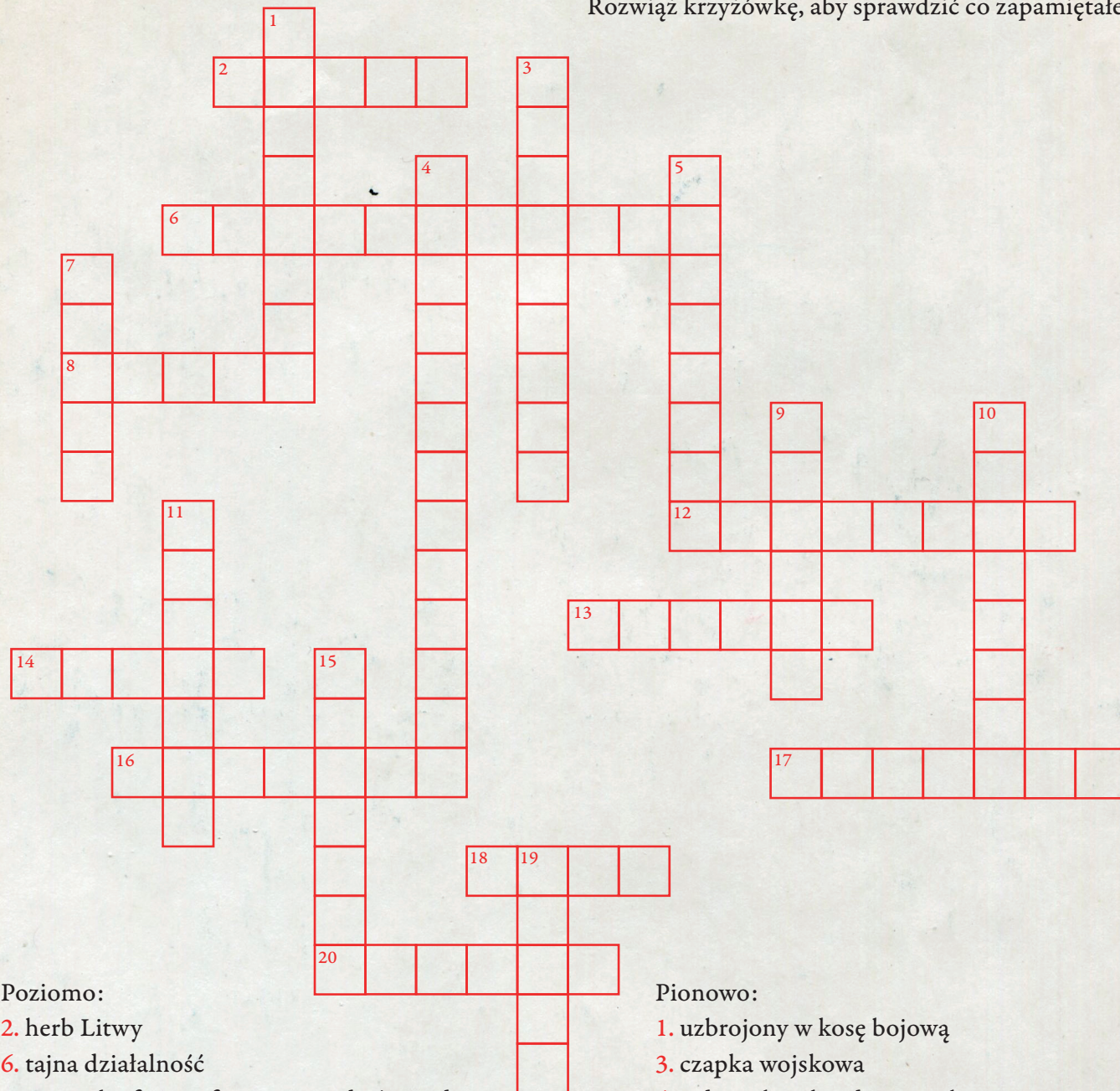
ul. 22 stycznia 1863 roku

ul. Ofiar Powstania Styczniowego

Stwórz własną tablicę z nazwą ulicy, która będzie upamiętniała Powstanie Styczniowe.

a potem pokoloruj

Rozwiąż krzyżówkę, aby sprawdzić co zapamiętałeś.

Poziomo:

2. herb Litwy
6. tajna działalność
8. nazwisko fotografa – autora zdjęć przedstawiających Warszawę w drugiej połowie XIX w.
12. nazwisko ostatniego przywódcy powstania
13. imię jednej z siostr Heurichównych
14. w herbie symbolizował Polskę
16. można ją znaleźć na dokumentach Rządu Narodowego; potwierdza autentyczność dokumentów
17. symbol niewoli
18. przybrane nazwisko Anny Pustowójtówny; także stwór fantastyczny
20. przenosił wiadomości

Pionowo:

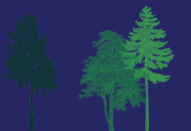
1. uzbrojony w kosę bojową
3. czapka wojskowa
4. jedno z haseł widniejących na pieczęci Rządu Narodowego
5. dokument, który Rząd Narodowy wydał w dniu wybuchu powstania
7. jaka waluta obowiązywała w zaborze rosyjskim w czasach Powstania Styczniowego?
9. kolor żałoby narodowej
10. miejsce w Warszawie, w którym więziono powstańców i osoby zaangażowane w konspirację
11. tam został zesłany Stefan Brykczyński i wielu innych powstańców
15. przykład bużuterii patriotycznej
19. trzyma go w ręku Archanioł Michał

Stefan Brykczyński – w chwili wybuchu powstania miał 16 lat, więc jako patriotą bez wahania zaciągnął się do wojska. Wcześniej uczył się w Warszawie i Lublinie. Za udział w powstaniu został zesłany na Syberię, ale wkrótce ułaskawiony za uratowanie życia rosyjskiemu żołnierzowi. Po powstaniu pracował w różnych miejscach, m. in. w cukrowni i organizacjach oświatowych. Napisał wiele broszur edukacyjnych, przez całe życie czynnie działał na rzecz niepodległości Polski.

Józef Choledecki – kiedy wybuchło powstanie, miał 11 lat i był uczniem gimnazjum we Lwowie. Podczas powstania pracował jako goniec – roznosił korespondencję i przekazywał ustnie tajne informacje dotyczące przechowywania broni i przemieszczania się wojsk rosyjskich. Po powstaniu pracował na poczcie, ale jego zaangażowanie w sprawy polskie było dużo większe – pisał artykuły do prasy o tematyce historycznej, jeździł z odczytami, zbierał datki na działania społeczne.

Bronisław Piętka – wzorem postawy dla niego był starszy brat Hipolit, który walczył w powstaniu koło Łomży. Bronek miał wtedy 15 lat i rodzice chronili go przed niebezpieczeństwem, ale jednocześnie w domu bywali powstańcy i pomoc w walce była najważniejsza.

Emilia ze Szwarców Heurichowa i córki Helena, Julia, Teodora i Emilia – jej mieszkanie przy ulicy Widok 5 w Warszawie w czasie powstania było drukarnią, miejscem spotkań, a nawet tajnym zakładem fotograficznym. Córki były wprowadzone w wiele tajemnic powstańczych. Po rewizji Emilia wraz z córkami została aresztowana, a następnie wszystkie trafiły do więzienia w cytadeli.

Opracowanie merytoryczne:

Małgorzata Jaraczewska-Dreger, Weronika Kołacz, Adam Rębacz, Gabriela Sierocińska-Dec

Redakcja i korekta: Izabela Korybut-Daszkiewicz

Projekt graficzny/ilustracje: Dorota Maroń

Materiały ikonograficzne ze zbiorów: Biblioteki Narodowej, Muzeum Historii Polski,
Fotografia Emilii Heurichowej z córkami autorstwa K. Beyera z kolekcji Jacka Dehnela,
www.awers-rewers.pl

© Muzeum Historii Polski w Warszawie, 2023

www.powstanie1863-64.pl

ISBN 978-83-65248-79-4

www.muzhp.pl

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

„Ogólnopolski program obchodów Powstania Styczniowego 2022-2024”
Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego